

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 2. De sponsione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

mutuator pecuniam dedit, ad instantiam mutuarii, subierit periculum pecuniae sic mutuatae; tunc ratione assecurationis istius periculi pretio aestimabilis poterit licite & absque usura petere & accipere aliquid ultra sortem. *Salas de Cambiis Dub. 8. Binsfeld. in c. Naviganti. de Vsur. quest. 1.*

VI. Contractum hunc fraudibus obnoxium esse in utraque parte manifestum est, ut merito de illis excludendis *Soto moneat l. 6. q. 7.* licet melius faceret eas indicando. Sunt autem à parte assecurantis duae, quarum prima est, si promittat assecurationem, nec habeat sufficientia bona, ex quibus damnum, & iacturam mercium compenset. Secunda, si pro illis rebus spondeat, quas certo novit extra omne periculum esse. Totidem modis fraudem facere potest, qui assecurandus est. *Primo* si rem suam periisse certo noverit, & tamen cum alio paciscatur, ut illam assecuret. *Secundo* si loco ejus rei, quae assecurata est, aliam substituat minoris valoris, vel etiam nullam. Sic enim propter materiae & voluntatis defectum invalidus contractus redditur. Nam absque consensu voluntatis, & re substrata pactum fieri impossibile est, ut ex *Titulo 7. §. 1.* constat. *Soto Garzia & Azor loco cit. Dub. 9. Lessius loco cit. num. 24. & sequ.*

VII. Obligatio assecuratoris est, ut si merces pro quibus assecurationem promissit, ex toto aut parte intendant, illarum aestimationem praestet. Dico aestimationem, quia non tenetur ad totum valorem mercium, sed quanti aestimatae fuerint, vel lege & consuetudine aliqua, vel particularibus pactis v. gr. trium, qua-

tuor, aut quinque pro quolibet centenario. E contra assecuratus tenetur ad solvendum pretium assecurationis, de quo convenerat: praeterea compensare damna, quae assecurator patitur in mercium interitu, cum nulla ipsius culpa intercedit. Poterit autem si quid ex naufragio, vel direptione superest, illi relinquere vel alio modo satisfacere prudentum virorum arbitrio. *Filliut. tract. 37. c. 1. num. 14. Silvest. V. Negotium quest. 4.*

VIII. Huc pertinet Contractus in Hispania consuetus & frequens. Cum bona magni pretii sub hasta venum exponuntur, promitti solet certa pecunia illi, qui pretium auxerit: hic pro illo pretio auget rerum venalium pretium intra iusti valoris terminos, quantum potest, & assecurat venditorem, quod deficientibus aliis ipse emere velit. Non esse injustam hanc conventionem ex proportione, quam cum Contractu assecurationis habet, cognosci potest: quia periculum, quod in se suscipit assecurator pretio aestimabile est, & supponimus iustitiae leges manere integras: quamvis evenire queat, ut bona exposita summo pretio accipere cogatur, qui ad id fidem suam obligavit. *Azor loco cit. c. 21. Dub. 3. Card. Lugo loco cit. num. 103.*

§. II.

De Sponsione.

I. Sponsio est Contractus, in quo duo de veritate vel eventu alicujus rei litigantes, sibi invicem spondent aliquid, ut illud id fiat, qui veritatem attigerit. *Lugo Diss. 31. Sect. 6. num. 73.* Duo igitur in hoc contractu

tractu concurrunt, primum est rei incertæ indagatio cum præsumptione veritatem assequendi. Secundum, ex ea præsumptione est promissio præmii respectu adversæ partis, cum obtinuerit victoriam, cui à parte dantis responderet pœna, dum se privat eo commodo, quod frustra sperabat. Est autem promissio non semper æqualis, sed aliquando utrimque par, aliquando major unius, quam alterius. Sapè etiam toto genere differt, ut si unus pecuniam, alius arma promittat. Sponsiones quoque concipi possunt circa futurum, præsens & præteritum. Circa futurum, ut, quod Christiani contra Turcas victoriam obtenturi sint. Circa præsens, ut Summum Pontificem adhuc vivere. Circa præteritum, ut classem ex Indiâ feliciter appulisse. In his omnibus cum incertitudo sit, & cuique liceat ex suis iudiciis conjecturam sumere, de veritate illius certare, & promittere potest alteri, si victus ab illo fuerit, præmium, cum reciproca obligatione exhibendi. *Silv. V. Negotium Sanchez l. 1. Confil. c. 8. D. 32.*

II. Eum, qui probabiliter seit, suam opinionem veram esse, & adversarium decipi, cum eo non posse sponsonem facere aliqui existimant, propter defectum æqualitatis, quæ utrimque requiritur. *Molin. Diss. 508 Garz. c. 42. Navarr. c. 20. num. 18.* Aliis non videtur illicita sponso, & lucrum inde speratum, modò certitudinem suam non occultet adversario. Nam si ea cognita nihilominus inire pactam velit, sibi damnum inde proveniens imputet. *Azor III. l. 11. c. 19 quest. 4. Rebellus l. 16. q. un. De sponsonem. Cottonius in Summa Diana V. Restituere num. 40. Idem*

juris est, si qui certò sciebat, postea dubitare incipiat. Exponit enim sealicui periculo amittendi, quamvis ob meram pertinaciam alter amittat.

III. Quæ sponsones conditionem illicitam habent, jam pridem legibus etiam civilibus reprobata sunt. V. g. si duo concertent, uter alterum vincat edendo, vel bibendo. *l. 3. ff. de alea lusu, & aleatorib. l. xi. ff. de. Tholos. l. 23 c. 3. num. 6. Beneven. Straccha tract. de spons. part. 3.* Lucrum tamen ex ejusmodi sponsonibus acquisitum retineri à Victore potest, si absque dolo, & fraude sponsondit. Quamvis enim contrahentes malè agant, non peccant tamen contra justitiam, nec debito restituendi onerantur. Neque leges, quæ ejusmodi contractus damnant, ad restituendum lucrum condemnant. *Azor loco cit. Dub. 6.* Hinc deducitur, si inter Titium, & Cajum sponso facta de cursu, vel saltu, ut victori præmium cedat, Cajus currere, aut saltare nolit, ad præstandum Titio præmium teneri, eò quod per eum non stat, quò minus sponso adimpleatur. *Straccha de sponsonib. c. fin.* ubi aliud exemplum cum faceria conjunctum proponit. §. *Elegantem.*

IV. Mortuo Pontifice, & instituta de Successore per Cardinales electione sponsones fiunt pro cujusque voto, & iudicio, sintne illicitæ, dubitatur? Non videntur illicitæ, si rem ipsam spectes, quia eventus dubius est, & quemadmodum suppono, in aliis æqualitas. Verùm prohibitas esse jure Ecclesiastico docet *Bulla Pii IV. de reformat. conclavis super elect. Romani Pontif. quæ incipit. In eligendis Ecclesiarum Prelatis.* quam prohibitionem tamen non nisi in Urbe locum habere

habere *Azor* c. 20. notat, cum dicatur, contra facientes subijci arbitrio gubernatoris, & arbitrio futuri Pontificis, ut puniantur, *Craffenf.* in l. à Titio ff. de verb. oblig. *Sraccha* l. cit. part. 4. Verum *Gregorius XIV.* Constitutio, quam refert *Stephanus Quaranta* 7. Electio. Complectens, & prohibens sponiones super vita, vel morte Pontificis, vel electione futura etiam extra tempus Sedis vacantis universalis est. Irritæ sunt igitur omnes ejusmodi sponiones, & qui eas faciunt excommunicationem incurrunt Summo Pontifici reservatam: illis puta in provinciis, & dicecesibus ubi promulgatæ, & receptæ sunt. *Fill. tract.* 37. c. 3. num. 30. Idem ferè de sponionibus super dubia Cardinalium electione dicendum, quoniam eadem in Constitut. à *Gregorio Pontifice* vetantur. *Lugo D.* 31. *Seff.* 6. num. 90.

V. In Francia, & Flandria celebrari sponionem ferunt hoc ferè modo Titius à *Cajo* 100. aureos accipit, ea conditione, ut ducentes reddere teneatur, si post biennium lustrata Italia, & Roma incolumis redierit, vel uxorem acceperit. Nihil in eo contractulaterè iniquitatis videtur, quia eventus dubius est, & uterque periculo amittendi sese exponit. Nam si Titius non redierit quod contingens est *Cajus* amittit centum: si autem redierit Titius, ducentos ipse amittet, secundum conventionem. *Azor & Tholos.* loc. cit. de aliis similibus V. apud *Angel* V. *Vsura*. §. 1. n. 42. *Sily.* eod. g. 36. *Rosellam* num. 39. ci. fin.

VI. Actio ex hoc contractu, cum honestam causam habet, oritur prescriptis verbis: cum verò turpem, conditionis sine causa, quia refert speciem innominati

contractus. *Facio, ut des: vel Do, ut facias:* cum neque depositum propriè, neque lequestrum sit. *Godd.* in l. *Sponso* nu. 14. ff. de verb. oblig. *Vlpian.* in l. si gratitiam ff. de preser. pt. verbis *Oldendorp.* Classe 4. act. 40.

§. III.

De Sortibus.

I. Sortem vocamus actionem ab homine susceptam, ut ex illius eventu occultum aliquid innotescat. *S. Tho.* opus. de sortibus & 2. q. 95. art. ult. quem Summistæ sequuntur. Alia est consultoria, alia divinatoria, alia divisoria. De primis duabus in explicatione primi præcepti Decalogi Morales agere solent. Tertia species huic pertinet, & definitur *Contractus, quo de re communi paciscuntur aliqui, ut sorte exploretur, cujus esse debeat, quemadmodum milites circa Christi tunicam fecerunt.* *Joan* 19. v. 24. Aliter quoq; defini potest, nimirum, ut sit Contractus, quo mittuntur sortes, ut posito eventu quamvis casuali voluntas contrahentium conditionata in absolutam transeat, & res illi tribuatur, cui fors annuit. *Angel.* V. *Sorti* num. 1. *Sily.* V. *Superstitio* num. 9. *Armilia.* n. 1. *Sanchez* l. 2. *Moral.* c. 38. n. 56.

II. Contractus sortis divisorie per se non est illicitus, imò sublati fraudibus non rarò utilis, & necessarius. Quod *Lapiens* indicat *Prov.* 18. v. 18. *Contradictiones* comprimit dors, & inter potentes quoque dijudicat. Nec defunt Auctores, qui existiment, Apostolos orbem terrarum pro Evangelii prædicatione mittendo sortem divisisse, uti refert *Francisco Turrianus* l. 8. *Const.* *Apost.* c. 5. quin etiam *S. August.* epist. 180. ad *Honoratum* tempore pestis sorte dirimendum esse scribit, quis